δώσουμε αὐτὸ ποὺ διψᾷ -τυράννους, μὰ τυράννους τιτανομάχους Δηλαδὴ ὁ λαὸς εἶναι καὶ θὰ εἶναι πάντα ὄργανο Κεῖνο ποὺ θέμε εἶναι ἡ δύναμη ποὺ θὰ κουνήση τὸ λαό. Ἕνα κράτος ἀπὸ ἀνθρώπους ἴσους ἀδύνατο νὰ κουνηθῇ. Θὰ μείνῃ ἀνοργάνωτη σκόνη, ἄκαρπο ἀνθρωπομάζωμα. Ἡ ρωμιοσύνη ἀπὸ αὐτὸ περίπου παθαίνεται σήμερα. Ὁ κ. Σκληρὸς μᾶς λέει : βγάλετε τὴν πλουτοκρατία, δηλαδὴ τὴ βουλευτοκρατία. Καλά, νὰ τοὺς πετάξουμε τοὺς ἀγάδες. Ἀμέσως ὅμως θὰ πρέπῃ νὰ βάλουμε στὴ θέση τους ἄλλους κυβερνήτες. Λοιπὸν αὐτοὺς θέμε τοὺς διοργανωτές. Αὐτοὺς νὰ βροῦμε. Ἐμεῖς δὲ θὰ τοὺς φτειάσουμε. Μὰ πρέπει νὰ τοὺς εὐκολύνουμε τὴ δουλειὰ τοιμαζοντας τὶς ἐρχούμενες γενεὲς μὲ τὶς νέες ἰδέες καὶ βάζοντας μέσα τους τὰ ψυχόρμητα ποὺ θὰ τὶς κάνουνε νὰ πειθαρχήσουνε στοὺς δυνατούς. Πολλοὶ θὰ φωνάξουνε-σκλαβιά. Καὶ γὼ θ' ἀπαντήσω : Τί σκλαβιὲς καὶ τί λευτεριές ; Ἔχουμε μπροστά μας ἕνα σκοπό. Τὸ τί θὰ μᾶς κοστίση γιὰ νὰ νικήσουμε οὔτε ζυγίζει οὔτε σημαίνει. Ἂς χαθοῦνε ὅλες οἱ δημοκρατικὲς λευτεριὲς σὰν εἶναι ἀνάγκη. Αὐτὰ θὰ τ' ἀποφασίση ὁ πολιτικός. Κι ὁ μεγαλόπονος δὲ στενοχωριέται μὲ συστήματα.

Μᾶς λένε πὼς δὲν πρέπει νὰ κοιταζουμε πίσω παρὰ μπροστά. Μᾶς θυμίζουνε καὶ τὸ Νίτσε, ὅσο κι ἂ μ' ἀρέση ἡ ἀψηλοφτέρουγη στρανέσσα τοῦ Νίτσε σ' αὐτὸ πάνω διαφωνῶ. Δὲ λέω πὼς ὁ κόσμος δὲν πρέπει ν' ἀλλαζῇ. Ἀλλάζει καὶ παραλλάζει κι οὔτε στὸ χέρι μας εἶναι νὰ τ' ἀλλάξουμε αὐτό. Μὰ ἔχω κάποια ὑποψία πὼς αὐτὲς οἱ φωνὲς γιὰ τὴν πρόοδο καὶ τὴν ἐπιστήμη ποὺ θὰ ξαναβαφτίση τὴν ἀνθρωπότητα, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ οἱ φωνὲς τοῦ σκλάβου καὶ τῆς μικρολογιᾶς ποὺ θένε νὰ λευτερωθοῦνε ἀπὸ τοὺς νόμους τῆς ἀριστοκράτισσας δύναμης. Ἔρχεται κι αὐτὸ ἀπὸ τὸν ξεπεσμὸ τοῦ μεσου ὅρου. Τὰ παλιὰ ὅλα δὲν εἶναι καλά. Μερικὰ δὲ φελᾶνε σήμερα. Καὶ γι' αὐτὸ κάποτε λέμε -σκοτώσετε τοὺς ψόφιους προγόνους. Τὰ πετοῦμε. Μὰ μερικὲς πάλι κληρονομιὲς μένουν αἰώνιες κι αὐτὲς πρέπει νὰ τὶς σεβούμαστε. Τὰ ἐννιὰ δέκατα τῆς ζωῆς μας εἶναι ψυχόρμητα, δηλαδὴ κληρονομημένες ὁρμὲς τῶν πεθαμένων. Τὶς περισσότερες πράξες μας δὲν τὶς ἀποφασίζουμε μεῖς μὰ οἱ προπάτοροι μας. Οὔτε εἶναι πράμα γύρω μας ποὺ νὰ μὴ χρειάστηκε ὁλάκερη τὴν ἀνθρώπινη τὴν ἱστορία γιὰ νὰ γίνῃ. Καὶ τὰ παραμικρὰ ἀκόμα. Τί θένε λοιπὸν αὐτὲς οἱ φωνὲς ποὺ μᾶς λένε νὰ ξεχνοῦμε; Θένε ν' ἀπαρνηθοῦμε τὸν ἑαυτό μας; Ἂς μὴ μᾶς σκοτίζουνε μὲ τέτοιες ἀσυλλογισιές. Κι ἀντὶ νὰ ξεχνοῦμε καὶ ν' ἀποκηρύττουμε τὴ μεγάλη παράδοση καλήτερα καὶ πιὸ φρόνιμο θὰ εἴτανε νὰ μαθαίνουμε τὴ θρησκεία της. Λαοὶ κατώτεροι ἀπὸ μᾶς ξέρουνε ἀκόμα τὴν ἀξία τῆς παράδοσης καθὼς τὴν ἤξεραν κ' οἱ ἀρχαῖοι. Ὁ Σιντοϊσμὸς στὴν Γιαπωνία βασίζεται στὴ λατρειὰ τῶν προγόνων -ποιητικὰ λογικὴ λατρεία ὄχι πρόληψη ταπεινωτική.

Καὶ τὸ μεγάλο μάθημα ποὺ μᾶς φωνάζουνε οἱ πρόγονοι ἀπὸ τὰ κατάβαθα τῆς ζωῆς δὲν εἶναι — Λατρεύετε τοὺς τύπους καὶ τὰ λόγια καὶ τὶς θεωρίες, μὰ — Λατρεύετε τὴ δύναμη. Γίνετε ΔΥΝΑΤΟΙ.

Karachi 25 12.07. ΕΡΜΟΝΑΣ

ΣΕ ΠΡΟΓΟΝΟ ΑΓΝΩΣΤΟ

Πρόγονε ἀνώνυμε, ἄγνωστε ἐβεργέτη,
καταχτητή, ἐπιστήμονα, τεχνίτη,
Φειδία ἐγὼ σὲ λέω καὶ Σταγειρίτη,
σὲ λέω Μεχμέτη.
Πρόγονε ἀσύγκριτε, ἔξοχε ἐβεργέτη,
ὁ νοῦς σου (ὅπως τὸ Λεξικὸ πιστώνει)
Φιδὲ καὶ τρύπιο βρῆκε μακαρόνι,
βρῆκε σπαγγέτι.
Μάγερα ἀτέριαστε, ἄφταστε ἐφεβρέτη,
δική σου τέχνη τῶν Ρωμιῶν καὶ τ' ἄλλο
θᾶπλασε θάμα, τὸ κλειτὸ μεγάλο
παχὺ ρουσφέτι.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΑΠΟ ΠΑΛΙΑ ΣΕΡΤΑΡΙΑ

Τ' ΑΝΤΡΟΚΟΡΙΤΣΟ

Ἀνοικονόμητο κορίτσι ἡ Κατινιό. Ἡσυχία δὲν ἔβρισκε τὸ Σκολειὸ ἅμα ἔμπαινε, στερνὴ στερνὴ πάντα, ἡσυχία δὲν εἶχε τὸ χωριὸ ἅμα σκόλαζε. Ὄντας ὀργανὴ κι ἀπὸ κύρη κι ἀπὸ μάννα, εἶχε τὴν ἔννοια της κάποια θειά. Ἂς τὴν ποῦμε θειά, ἀφοῦ κ' ἐκείνη ἔτσι τὴν ἔλεγε. Εἴτανε δεύτερη ἢ τρίτη της ἀξαδέρφη.

Ψυχὴ δὲν τολμοῦσε νὰ τῆς ἐναντιωθῇ. Ἂν τὴν ἔπιανε κ' ἡ θειὰ ἢ καμιὰ γειτόνισσα ἀπάνω σὲ σκανταλιὰ καὶ ζητοῦσε νὰ τὴν παιδέψῃ, ἕνα τσιριχτό, καὶ τὶς ἀποχώλαινε. Δὲν ἔσωνε τὸ τσιριχτό ; Ξεχύμιζε καταπάνω τους μὲ τὰ νύχια σὰ γάτα. Λογαριασμὸ μαζί της δὲν ἔβρισκες.

Καὶ δὲν εἴτανε νὰ πῇς καὶ μικρή. Ἴσως ἡ μεγαλήτερη τοῦ σκολειοῦ. Ξετρελλαμένο κεφάλι ὅμως, πάντα στὴν κάτω κάτω τάξη ἔμενε. Ὡς τόσο στὴν ἀταξία πρώτη πάντα. Ἀταξία ὄχι μονάχα στὰ φερσίματα, μὰ σὲ ὅλα της. Τὰ μαῦρα καὶ τὰ γυαλιστερά της μαλλιά, πάντα μισοξέπλεχα, πάντα μὲ χωρίστρα ποὺ κατέβαινε σὰν ποτάμι, μιὰ ἀπὸ δῶ μιὰ ἀπὸ κεῖ, καὶ χυνόταν μέσα στὸ λιωκαμένο της μέτωπο.

Ἂν τύχαινε σὲ χέρια πιὸ νοικοκυρεμένα ἀπὸ τῆς θειᾶς, ἴσως θὰ φαινότανε πιὸ συγυρισμένη, ἴσως καὶ πιὸ ὄμορφη, γιατὶ δὲν τῆς ἔλειπαν οἱ χάρες, κι ἂς εἶταν τὰ χείλη της χοντρουλά, κ' ἡ μυτιά της σὰν ἀγοριοῦ.

Ὅταν ἔλειπε κι ἀπὸ σπίτι κι ἀπὸ σκολειό, δύσκολο δὲν εἴτανε νὰ τὴ βρῇς. Ἢ στ' ἀντικρυνὸ βουναράκι, καὶ παράβγαινε στὸ λιθάρι μὲ τοὺς κολλέγηδές της, ἢ στὸ περιγιάλι, πότε νὰ περπατάῃ γυμνοπόδαρη ἀπάνω στὰ παιχνιδιάρικα κύματα, πότε νὰ τὸ ρίχνῃ καὶ στὸ κολύμπι, ἅμα τύχαινε μοναξιά.

Μὰ καὶ δέντρα σκαρφάλωνε κάποτες, τέλος καὶ στὸν πετροπόλεμο πῆγε μιὰ φορὰ ποὺ παίστηκαν οἱ δυὸ ἐνορίες.

*

Σὰ γύρισε τὰ δεκαπέντε, κι ἄρχισε νὰ φανταστῇ τὸ λιγερό της κορμί, εἶπαν τῆς θειᾶς της οἱ γειτόνισσες πὼς καιρός της πιὰ νὰ τὴ συμμαζέψῃ, μὴν τύχῃ καὶ πάθῃ τίποτις τὸ κορίτσι, καὶ βγάλῃ ὄνομα κοὶ τὸ χωριό, ποὺ δόξα Ἀλλάχ ὁ Θεός, δὲν ἔγινε τίποτις ἄπρεπο ὡς τὴν ὥρα.

Δὲν τῆς κακοῆρθε τῆς Κατινιοῦς αὐτό. Νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ σκολειό, καὶ νὰ κάνῃ τὰ δικά της.

Τὴν ἔβαζε ἡ θειὰ στὴ δουλειά, ποὺ δὲν τἄχανε καὶ πολλὰ γιὰ νὰ κάθουνται, αὐτὴ ὅμως ἔλεγε, — Ὄχι — κάτσε ἐσὺ σταδράχτι, στὴ ρόκα, στὸν ἀργαλειό, ὅ.τι περίδρομος εἶναι κ' ἐγὼ πάω στὰ ξύλα, ἂν εἴτανε γιὰ ξύλα, στὸ νερὸ ἂν εἴτανε γιὰ νερό. Τί νὰ κάμῃ ἡ θειά, τὴν ἄφινε. Τὶς ἔκανε λοιπὸν ἡ Κατινιὸ ὅλες αὐτὲς τὶς δουλειές, γοργοπετῶντας πάντα καὶ τραγουδῶντας, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ βρίσκεται ὄξω. Ἂν ἔσπανε ἡ λαγήνα καμιὰ φορά, ἂς τολμοῦσε ἡ θειὰ νὰ τῆς μαλήσῃ, ποὺ μιὰ φορὰ ἡ μικρὴ τὴν ἔδειρε κιόλας. Τὶς πιότερες φορὲς ὡς τόσο ἔσωνε ἡ γλωσσίτσα της, ποὺ τὴν ἔτρεμε ἡ δόλια ἡ θειά.

*

Εἴτανε Φῶτα. Μὲ χέρια μαργωμένα μὲ μύτες κόκκινες ἀπὸ τὸ κρύο, κατέβαινε ὁ κόσμος στὸ ποτά-

---

γανὰ καὶ σταναχωρεμένα). Παιδί μου, τί ἔχεις ἀπόψε ; Πῶς φέρνεσαι ἔτσι βαρετὰ στοὺς μουσαφιρέους μας ;

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ *(πιάνοντάς του τὸ χέρι· ἀποφασιστικά).* Πατέρα, νὰν τοὺς διώξεις αὐτοὺς τοὺς ἀθρώπους....

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ *(τρομασμένα).* Παιδί μου....

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Ἀ μ' ἀγαπᾶς, πατέρα, νὰν τοὺς διώξεις.

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ *(στὸν ἴδιο τόνο).* Ποιούς νὰ διώξω ; Τὸν κ. Καλόκαρδο καὶ τὴν κυρία του ;

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Ναί. Καὶ τὸν κ. Στρωτὸ μαζί...

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Ἀ !

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Ναί, πατέρα ! Νὰν τοὺς διώξεις γιατὶ θὰν τοὺς διώξω ἐγώ...Δὲν ντράπηκε νὰ κουδαλήσει σ' ἕνα τίμιο σπίτι τὴν ἐρωμένη του....

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Παιδί μου, ἀγάπη μου, τ' εἶν' αὐτὰ ποὺ λές ; Νὰ διώξω τὸ Στρωτό ; τὸν προστάτη μας ; τὸ σωτήρα μας ;

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Νὰν τοὺς διώξεις, πατέρα. Πρέπει νὰ φύγει ἡ ψευτιὰ ἀπὸ τὸ σπίτι μας. Νὰ καθαριστεῖ τὸ σπίτι μας, ν' ἀεριστεῖ. Νὰ μπεῖ πιὰ καθαρὸς ἀέρας στὸ σπίτι μας, στὴν ψυχή μας—τῆς Ἀλήθειας ὁ ἀέρας....

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Σκέψου, παιδί μου, Διώχνοντας τὸ Δῆμο ἀπὸ τὸ σπίτι μας, κ' ἔτσι μάλιστα δίχως ἀφορμή, εἶναι τὸ ἴδιο σὰ νὰ διώχνω τὸ ψωμί μας....

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Πατέρα, νὰν τοὺς διώξεις. Τὸ ψωμί μας θὰ δουλέψω ἐγὼ καὶ θὰν τὸ βγάλω. Θἀρχινήσω νὰ παραδίνω πιάνο, ζουγραφική, γαλλικά. Καὶ δούλα θὰ μπῶ ἀκόμα γιὰ νὰ βγάλω τὸ ψωμί μας. Μὰ νὰν τοὺς διώξεις, πατέρα. Θέλω νὰ δουλέψω, πατέρα, γιὰ νὰ πάψουμε πιὰ νἄχουμε προστάτες καὶ σωτῆρες....

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Λυπήσου με, παιδί μου, σύχασε.

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ *(δείχνοντας πὼς ὑποχωρεῖ).* Καλά, πατέρα....Ὅπως ἀγαπᾶς.

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ *(γαληνεμένος καὶ παγαίνοντας πρὸς τὸ μέρος τοῦ Καλόκαρδου καὶ τοῦ Στρωτοῦ).* Αἴ, πῶς πάει ἡ συζήτηση ; Τὸ σκηματίσαμε τὸ Ὑπουργεῖο ἢ ἀκόμα ;

Η ΡΩΞΑΝΗ *(στὴ Στρατίδαινα).* Ἔνοια σου, κυρὰ Στρατίδαινα, κι ὅλα θὰ γιατρευτοῦνε. Μὴ φοβάσαι. Ἐγὼ τὴν παίρνω πάνου μου τὴ δουλιὰ καὶ θὰν τὸ δεῖς....

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ *(σηκώνεται).* Θὰ μᾶς δώσουν τὴν ἄδεια οἱ κυρίες. Ἀνοίξαμε κάπια σοβαρὴ καὶ κατεπείγουσα κουβέντα μὲ τὸ Δῆμο κι ἀνάγκη νὰ τὴν τελιώσουμε. Γιὰ νὰ μὴ σᾶς ἀνησυχοῦμε, τραβιοῦμαστε γιὰ λίγο στὴν πλαϊνὴ τὴν κάμαρα καὶ πέστε τα σεῖς....

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Ναί, στὴν κάμαρα τῆς Ἀστρούλας.

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Ὄχι, πατέρα. Εἶναι ἀσυγύριστη.

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Τότε στὴ δική μας....

Η ΡΩΞΑΝΗ *(κλείνοντας τὸ μάτι στὴ Στρατίδαινα).* Ἐκεῖ μποροῦνε νὰ πάρουν καὶ τὸν καφέ τους οἱ κύριοι....

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ *(χαμογελώντας).* Καλὰ τὸ σκεφτήκατε. Πάω κιόλας νὰν τοὺς τὸν ἑτοιμάσω... *(Φεύγει).*

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ *(γελαστά).* Εἶναι ἀνάγκη νὰ λάβω καὶ γὼ μέρος στὸ Ὑπουργικὸ συβούλιο ;

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Εἶσαι ἀπαραίτητος.....Ρωξάνη μου, κράτησε λίγο ἐσὺ συντροφιὰ τῆς Ἀστρούλας....Δὲ θἀργήσουμε.

Η ΡΩΞΑΝΗ. Τὴ δουλιά σας ἐσεῖς. Μὲ τὴ συντροφιὰ τῆς Ἀστρούλας μου δὲ μὲ κόφτει ὅσο κι ἂν ἀργήσετε.

(Ὁ ΣΤΡΩΤΟΣ, ὁ ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ κι ὁ ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ φεύγουν ἀπὸ τὴν πλαγιανὴ πόρτα. Ἡ Α-